

Geachte leden van de gemeenteraad,

Tijdens de kamerronde van 3 december is het voorstel voor de Wmo- en Jeugdwetverordening besproken. Tijdens deze kamerronde heb ik toegezegd per e-mail te reflecteren op de relatie van de Wmo- en Jeugdwetprocedure met name in het licht van de uitspraken van de rechtbanken in Den Haag en Rotterdam en de modelverordening van de VNG.

Uitspraak rechtbank

De ombudsman verwijst in haar brief naar een uitspraak van de rechtbank Den Haag, ter onderbouwing van haar zorgen. Het betreft de uitspraak van 22 februari 2024 (ECLI:NL:RBDHA:2024:2552). De rechtbank Rotterdam heeft eerder ook een uitspraak gedaan, namelijk op 18 maart 2020 (ECLI:NL:RBROT:2020:2333).

1. In beide uitspraken komt de rechter tot het oordeel dat de Jeugdwet, anders dan de Wmo 2015, niet voorziet in een aanvraagprocedure die afwijkt van de hierover in de Awb opgenomen bepalingen. Dat is juist, de Jeugdwet is zelf niet expliciet over de te volgen procedure. In artikel 2.9, eerste lid, van de Jeugdwet is opgenomen dat de gemeenteraad in de verordening in ieder geval regels stelt over de door het college te verlenen individuele voorzieningen en overige voorzieningen, met betrekking tot de voorwaarden voor toekenning en de wijze van beoordeling van, en de afwegingsfactoren bij een individuele voorziening. In Nijmegen is op deze juridische grondslag de procedure in de verordening beschreven. Noch de rechtbank in Den Haag, noch de rechtbank in Rotterdam gaan in op deze onderbouwing. De Centrale Raad van Beroep heeft zich er als hoogste rechter überhaupt nog niet over uitgelaten.
2. De gemeenten in de Bollenstreek, in de uitspraak van de rechtbank Den Haag, perkten de toegang in door “enkel” de daar genoemde documenten aan te merken als aanvraag. In Nijmegen faciliteren we door het ondertekend verslag van het onderzoek ook aan te merken als aanvraag. Het is geen inperking, juist een uitbreiding. In de praktijk worden ook mailtjes of brieven aangemerkt als aanvraag als er maar uit blijkt dat iemand het niet eens is met de uitkomst van een onderzoek.

Modelverordening VNG

Ook de VNG erkent in de modelverordening (Model Verordening Jeugdhulp, 3 december 2024) het bestaan van vrij toegankelijke voorzieningen waar men zich zonder tussenkomst van de gemeente toe kan wenden. Deze voorzieningen worden in artikel 2, lid 1 van de modelverordening ‘overige voorzieningen’ genoemd, maar volgens de toelichting zijn dit vrij toegankelijke voorzieningen.

“In de verordening is onderscheid gemaakt tussen overige (vrij-toegankelijke) en individuele (niet vrij-toegankelijke) voorzieningen op het gebied van jeugdhulp (zie artikel 2, eerste, respectievelijk tweede lid). Voor een deel van de hulpvragen zal volstaan kunnen worden met een vrij-toegankelijke voorziening. Hier kunnen de jeugdige en/of zijn ouders gebruik van maken zonder dat zij daarvoor een verwijzing of een besluit van de gemeente nodig hebben. De jeugdige en zijn ouders kunnen zich voor deze jeugdhulp dus rechtstreeks tot de jeugdhulpaanbieder wenden.”

Voor wat betreft de aanvraag stelt de modelverordening het volgende:

Artikel 4. Toegang jeugdhulp via de gemeente

- 1. Jeugdigen en ouders kunnen met hun hulpvraag terecht bij het college.*
- 2. Het eerste contact over de hulpvraag wordt aangemerkt als een aanvraag in de zin van de Algemene wet bestuursrecht als is voldaan aan de vormvoorschriften bedoeld in de artikelen 4:1 en 4:2, van de Algemene wet bestuursrecht.*
- 3. Het college merkt een ondertekend verslag van het gesprek als bedoeld in artikel 8 aan als een aanvraag als er, gelet op het tweede lid, nog geen aanvraag is ingediend en dit daarop door de belanghebbende is aangegeven.*

Deze passage lijkt duidelijk, maar is dat niet. Een aanvraag is volgens de Algemene wet bestuursrecht “een verzoek van een belanghebbende, een besluit te nemen”. Op grond van de modelverordening vindt ook een gesprek plaats over de hulpvraag, net als in Nijmegen. Als vervolgens vanuit de gemeente verwezen wordt naar een vrij toegankelijke voorziening en ouders zijn het er mee eens, volgt volgens de modelverordening geen besluit. De voorziening is immers vrij toegankelijk (geen besluit nodig) en ouders zijn het er mee eens, dus zij zullen geen aanvraag indienen. Alleen wanneer zij het niet eens zijn met de verwijzing naar een vrij toegankelijke voorziening, zullen zij een aanvraag indienen en zal een beschikking volgen. De modelverordening lijkt dus explicieter aan te sluiten bij de begrippen uit de Algemene wet bestuursrecht, maar feitelijk komt het overeen met de praktijk in Nijmegen: op het moment dat een inwoner het niet eens is met de uitkomst van het onderzoek, wordt de hulpvraag ‘omgeklapt’ naar een aanvraag en volgt een beschikking.

Sterker nog, in de modelverordening wordt verwezen naar de vormvereisten van een aanvraag uit de Algemene wet bestuursrecht (artikel 4:1 en artikel 4:2), wat een drempel kan opwerpen. Ook daarin werken we in Nijmegen laagdrempeliger door ook niet-ondertekende gespreksverslagen als aanvraag te accepteren als dat de rechtsbescherming van inwoners ten goede komt.

Conclusie

Het college vindt de conclusie dat de voorgelegde verordening strijdig met de wet en derhalve onverbindend is te kort door de bocht en deelt die conclusie niet. We werken in Nijmegen drempelverlagend in plaats van drempelverhogend. We kiezen voor een sterke sociale basis met een laagdrempelige toegang. Dat wordt volgens het college bevestigd in de Hervormingsagenda, waar nadruk wordt gelegd op het meer inzetten van vrij toegankelijk aanbod en sterke lokale teams om te voorkomen dat teveel beroep wordt gedaan op geïndiceerde jeugdhulp. Daarmee blijft het totale stelsel in moeilijke omstandigheden bereikbaar voor iedereen die het nodig heeft.

Hartelijke groet,

Grete Visser